

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Roma Sancta sive Benedicti XIII. Pontificis Maximi &
Eminentissimorum & Reverendissimorum S. R. E.
Cardinalium Viva Virtutum Imago Æri & literis in
perennaturam Virtutum memoriam incisa**

Conlin, Johann Rudolph

Augustæ Vindelicorum, Anno MDCCXXVI

VD18 10209328

No. XIX. Petrus Priolus Venetus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72633)

PETRUS PRIOLUS VENETUS.

Petrus titulo S. Marci Cardinalis Priolus Venetus Episcopus Bergamensis natus est An. 1650. 15. Septembris ex illustrissima Venetos inter Priolorum familiâ, quæ togâ sagôque clarissimos viros orbi dedit. Illustrissima hæc familia originem ex Hungariâ trahit, quam patriam sedem, perpetuis jactatam bellorum injuriis, tutioribus Venetiarum insulis, utpote adversus quâcumque hostium vim egregiè communitis, commutaverat. Satis constat, Priolos jamdum anno à partu Virgineo millesimo nonagesimo septimo Venetæ nobilitatis albo inscriptos fuisse; hinc per complures annorum myriades antiquissima Priolorum stirps maximis incrementis apud nobilissimam gentem invaluit; immò majoribus in dies factis, non interrupta rerum benè agendarum serie inclarescit. Ex hac Priolorum familia ad ducale fastigium tres evectos constat, quorum felicissimo regimine effectum, ut in summis amoribus Priolorum nomen Venetiis hodie dum maneat. Primus ex iis, cui ea ducalis dignitas obrigit, Laurentius Priolus erat, cujus honoribus à Serenissima Republicâ dabatur, ut lectissima ejus conjux Julia, ex Dandalorum illustrissima stirpe, orbis, ut ajunt, imperio ob eximias dote digna (nam cunctas ferme linguas, quas Oriens & Occidens discretissimas callet, cum summa venustate loquebatur) in ducale unâ solium reponeretur. Idem Laurentius summopere allaboraverat, ut Imperatorem Ferdinandum II. Paulo III. Pontifici Maximo conciliaret; nam Sanctissimus Pater ægerimè ferebat, quòd Imperator Ferdinandus An. 1552. tractatibus Passaviensibus subscripsisset, in quibus Protestantibus per Germaniam cavebatur, ne religionis causâ quidpiam molestiæ iis crearetur, dum imperialibus comitiis pax firmaretur, & religionis disidia æquâ demum lege componerentur. Quamvis Ferdinandus etiam cum lachrymis eas leges, quas bellorum dura fors extorserat, consignasset, religiosissimus tamen Pontifex eam rem seridè improbat, quasi Imperator nimium autoritatis sibi assumendo, in tam ardua causâ, cujus judicatura ad solam Romanam Curiam pertineret, falcem in alienam messè immisisset. Post excessum Laurentii Prioli in eodem fastigio Hieronymus Priolus, frater fratri raro apud Venetos exemplo successerat; videlicet optimè se facturos crediderant, si quos egregia indoles virtutibus æquasset, dignitatis etiam prærogativâ geminos redderet. Hieronymi regimine Venetiæ vel inde ut plurimum nobilitas se sentire, quòd Paulus IV. Pontifex Maximus eo tempore Venetæ Reipublicæ legatis insignem prærogativam *della sala regia*, ut vocant, concesserit, vi cujus iis plane honoribus in aulâ Romana impofterum exciperentur, quibus coronatorum capitum primi nominis legati excipi solerent. Tertius ex Priolis, qui ad reipublicæ gubernaculum, patriis virtutibus regendum adsciscabatur, Antonius fuerat, qui tantus in civium amoribus erat, ut ab eo solo regi votis ardentissimis desiderarènt; quorum etiam intensissimis desideriis per patritiorum suffragia ob eximias Antonii dotes faciliè satisfactum. Eo ad regimen vixdum admoto, horrenda conspiratio adversus rempublicam erumpebat, quæ tunc quidem in acie, ut ajunt, novacula posita erat. Conspirantium adversus patriam consilia eò tendebant, ut instructissimum armamentarium, flammis admotis in auras evibraretur, patritiorum nobilissimus quisq; crudeliter enecaretur, urbs splendidissima in eo rerum tumultu diriperetur; demum ut Hispani, urbem penitus subjugaturi, intra portas admitterentur. Ea fuit Antonii Prioli felicitas, ut immanem hanc tempestatem, gravissima calamitate in rempublicam detonituram, solertissimâ vigilantia discuteret, quo solo nomine Priolorum nomen, gratâ, neque unquam intermoriturâ memoriâ Venetis, pene ex faucibus mortis ereptis, sanctum perpetuò erit. Nec tamen intra solos hos Duces stiterat sacratum Priolorum nomen. Est, cur Benjaminum Priolum comemorem, omnium scientiarum apicem, qui sæculi sui prodigium visus, mera sapientiæ oracula fundebat, qui denique plures ferme linguas callebat, quàm multi alii enu-

merâ-

merârint. In Galliâ degebat, quò proavus ejus Antonius, patriâ sede mutatâ, transmigrârat; five eum Galliarum regni amœnissimus genius, five liberior vivendi ratio (nam Calvinismum tristi temporum vertigine abreptus profitebatur) eò illexerit. Sed culpam parentum melior soboles corrigebat. Venerat ad pacem Monasteriensem cum legatione Gallica Benjaminus hic Priolus, quò pacis pertractandæ difficultas selectissima unde quaque ingenia advocârat. Ibi occasionem nancisceretur cum Pontificio nuntio Chisio, cui se suavissimis moribus commendabat. frequentibus sermonibus coeundi; & cum Chisio præter hæresin in homine nihil execraretur, ut eam quoque spinam ex ejus animo eveleret, summo opere allaborabat. Fortibus arietibus concussus murus, jam tunc saniori doctrinæ propiore aditum promittebat; discessum tamen tunc equidem est, re non penitus confecta. Nec etiam in sua sobole ad meliores partes attrahendâ Venetiæ decernat; sed per Grimanum, suum in aulâ Lutetiarum nuntium auream catenam tam insigni viro donum transierant; credo equidem, Gallicum illum Herculeum (erat enim famosissimus belli dux, & Galliarum copiarum in valle Tellina inclytus archistrategus) hæc aureâ veluti coronâ revincturæ; reponere tamen plerumque solebat; tunc se demum Catholicum futurum, cum Chisium Roma summum Pontificem crearet. Rem acu tetigerat; nam Chisium Roma sedentem in solio Petri intuebatur, Alexandri VII. nomine assumpto; & ipse eodem planè tempore desuper illuminatus, Orthodoxam fidem amplexus erat, multum sibi gratulante Alexandro Chisio, quòd tantus vir, quo hæresis in Galliâ dudum triumphabat, ad Ecclesiâ gremium rediisset; certè ceu suum Jacobus Benjaminum ad se venientem suavissimo affectu amplexus erat. Ejus etiam conversio efficacissimis Cardinalis Barberini hortatibus ut plurimum debebatur: quidni enim tam solidæ sapientiæ viri arietantibus sapientissimus ipsemet manus daret? suoque reditu inelytam Priolorum familiam, de Benjaminio suo reperito immensis gaudiis exultantem, illâ qualicumque unius ex majoribus culpâ absolveret? Et absolverat luculenter; septenâ videlicet prole. eaque postea egregiâ, unâ secum ad orthodoxam sacra traductâ. Filiorum natu maximum Colbertus regius questor, famosissimum Gallicarum rationum nomen, ad suas ædes transtulit, in quo politicæ disciplinæ plantario magnus excreveret: natu minor Martem secutus, inter prætorianos regi charus habebatur; tres filias sanctius institutum monialium claustris addiderat: duæ, eaque virtutibus non minus conspicuæ in reginæ Gynecæo educabantur; adeoque septenâ prole Deo reddita felicem dicas, immò *Felicitatem* ipsam Benjaminum Priolum. Quid jam de tot, tantisque S. R. E. Cardinalibus ex illustriissimâ Priolorum familiâ commemorem? Ex quibus Laurentius Priolus legationibus cum summâ laude ad Gregorium XIII. Pontificem Maximum, Philippum II. regem Hispaniarum, Henricum II. regem Galliarum, & Franciscum Hetruriæ Ducem obitis, vel solus Priolorum nomen immortale posteris reddidit; cujus eximia merita remuneraturus Clemens VIII. sacram Purpuram An. 1596. in eum transtulit. Mathæus Priolus id patriis legibus dabat, ut Ecclesiâ Bergomenensi ultro se abdicaret, ne Serenissimo parenti sua dignitas obstaret, in Venetorum Ducem assumpto. Hinc Gregorius XV. ne insignis viri vacua abirent merita, eum ad Purpuræ honorem vocavit An. 1622. Aloysius Priolus eo Sacræ Purpuræ honestamento à Clemente XI. 18. Maii Ann. 1712. condecoratum se vidit, quam tamen mors triennio post in pulum converteret, meritissimum de Christianâ Republicâ virum, & longiores spes de ipso conceptas unâ in tumulum præcipitando An. 1715. 15. Martii. Omnis S. Marci Procuratoribus Joanne Priolo An. 1453. Petro Priolo An. 1482. Francisco Priolo An. 1522. Ludovico Priolo An. 1524. Antonio Priolo An. 1528. Nicolao Priolo A. 1545. Hieronymo Priolo A. 1557. Ludovico Priolo A. 1570. Joanne Francisco Priolo A. 1582. &c. &c. gradum faciam oportet ad Eminentissimum nostrum Purpuratum Petrum Priolum, in quem hæc majorum suorum decora ita transfusa videmus ut tamen de suo plurimum addiderit. Antequam Sacrâ Purpura condecoraretur, Venetæ Republicæ nomine Auditorum in Rotâ Romanâ agebat eâ sui commendatione, ut Sacræ Themidi, jus suum cuilibet tribuendo, ad altem satisfacere videretur. Inde in Clericum Cameræ Apostolicæ assumptus, Purpuratorum fastigio propius admovebatur. Denique Clemens XI. An. 1706. 17. Maii tot suis meritis commendatum, sacro Purpuratorum Collegio annumeratum voluit. Cum Sanctissimus Pater eum promulgaret, iis verbis usus est: *Declaramus etiam Cardinalem Petrum Priolum Cameræ nostræ Apostolicæ Clericum, ac felicis recordationis Alexandri P. VIII. Prædecessoris nostri pronepotem, cujus memorie notum omnibus est, quantum debeamus.* Videlicet Clemens XI. vir ob incomparabilia merita dignitissimus, qui in omnium animis gratâ memoriâ perpetuâ vivat, è Scholâ Alexandri VIII. prodierat. Prædictus Alexander, antequam sacrum solum scanderet, Petrus Ottobonus nuncupabatur, & tanto in Joannem Franciscum Albanum (postea Clementem XI.) amoris affectu tenebatur, ut eum suas in ædes translatum vellet; posteaquam cathedram Petri ascendisset, Albanum post obitum doctissimi Cardinalis Slusii in Secretarium Brevium Apostolicorum creavit; quandoquidem linguam latinam nemo eò elegantius loquebatur. Et erat tunc Albanus triginta annorum; & jam tunc in illo viriliū annorum exortu plenum in meridie solem orbi exhibebat. Postea idem Alexander virum incomparabilem An. 1699. 13. Februarii Purpuratorum Collegio associavit, suum in Pontificatu Successorem, Innocentio XII. intermedio, futurum. Ergo Sanctissimus Pater Clemens XI. beneficia in se Alexandri VIII. altâ mente repõta conservans, ea sibi in dignissimo ejus nepote Petro Priolo aliquantùm compensanda ducebat; quem ceu suum in amoribus, quoad vixit, habuit. Cum Eminentissimus hic Purpuratus An. 1708. ad Episcopatum Bergomensem à Serenissimâ Venetorum Republica evocaretur, tantum dilecti Clientis desiderii summus Pontifex facillè dedit, ut suis eum manibus in Episcopum consecraret. An. 1715. ejus domum tristis casus affligerat; nam Comes Mantova, ejus à stabulis præfectus, cum in ædibus Principis Columnæ festivi lusus celebraretur, ex alto suggestu deciderat, biduo postea non modico Eminentissimi hujus extinctus. An. 1720. Eminentissimus hic Purpuratus Cardinali Badæo morienti adstitit; nec ante discessit, quam ille mortales exuvias deponeret. Eodem anno Romam advolabat, sanctissimum Patrem, cujus sacro pectori medullitus inhærebat, veluti ultimum visurum. Tunc etiam Titularis suæ Ecclesiæ S. Marci in urbe Romana possessionem capiebat, hunc suæ Republicæ Tutelarem Sanctum toto pectore nunquam non complexus. In eadem Ecclesia Rottam Venetum in Episcopum Bellunensem consecravit. Ad publicam Audientiam à sanctissimo Patre advocatus, octo curribus, magnifico comitatu, ac Veneto splendore Quirinale ingressus est, suavissimi amoris basis exceptus; redux factus, Pontificis iussu lautis omnis generis cupediis condonabatur. Huic liberalitati & Pontificiæ in se benevolentiæ largæ donaria, ab Eminentissimo Purpurato in famulitium Pontificis congesta respondebant. Clemente XI. è vivis elato, idem gratiæ aditus apud Innocentium XIII. meritissimo Principi patebat. Nec minus Benedictus XII. hominem Venetum intimo amore complectitur, probè memor, eâ in urbe prima suæ fundamenta magnitudinis posita; cui plius quam patriæ debeat, cum cœlis vivere, sacra Religione hic assumptâ, noviter cæperit. Plane paterno dignissimum affectu Eminentissimum Priolum judicat; utpote quem Religione summum Bergomum depædicat, in forensibus negotiis exercitissimum Roma experta est, ingenue Nobilitatis dotibus præclarum Venetiæ loquuntur.